

OBSAH

Předmluva.

Veslové lodí v moři Středozezemním. Plachetní lodí v mořích severských. Mechanisování lodního pohonu 9

Vývoj koles

včetně veslovacích strojů a reakčních propelerů. Koleso nejstarší druh propeleru. Návrhy na úpravu koles (Konrad Kyeser, Jacopo Mariano, Leonardo da Vinci, Roberto Valturio a j.)	9—13
První veřejná zkouška s ručně poháněným kolesem (Blasco de Garey). Návrhy na veslovací stroje (Grolier de Servières) a na kolesový pohon (Veranzio, Ramsey, Grent, Linnel, Hooke, de Causa, Camus, Ford, markýz z Worcesteru, Schroter, du Quet)	14—16
Návrhy vzdušné vrtule pro pohon koles (Le Blanc, Caron, Boulogne)	16
Návrhy na využití reakce vody, vytékající z potrubí, pro pohon lodí (Mersenne, Toogood, Hayes, Allen, Franklin). Pokus Papinův s ručně poháněnou lodí na Fuldě. Pokusy Hullsovy s atmosférickým Newcomenovým strojem	16—19
Návrhy na vlek silou zvířecí (Moric Saský)	19
Různé jiné náměty (Bernouilli, Gautier z Nancy, Genevois)	19—20
Praktické zkoušky Henryho v Americe s prvním parníkem Albert Euler, James Watt, Serafino Serrati, Evans a Colles	20
Parník Auxironův a Périerův. Markýz Jouffroy a jeho podniky	20—21
Miller, Taylor a Symington uskutečňují paroplavbu v Anglii, „Charlotte Dundas“	21—23
Množí se pokusy s parníky (Smith, Morey, Stanhope, Read, Wilkinson, Ormsbee, Henry)	23—26
John Fitch a James Rumsey. „Persévérance“. Počátky pravidelné říční dopravy v Americe. John Stevens. „Phönix“ a „Rariton“. Zásluhy Stevensovy o rozvoj paroplavby v Sev. Americe	24—27
	27—31

Reakční propelery (Linaker, bratří Nicéphore a Claude Niepceové)	31
Robert Fulton a Robert Livingston, Fultonova ponorka „Nautilus“	32—35
Parník „Clermont“. První válečný parník „Demologus“. Zavádění paroplavby v Evropě: Henry Bell a Thompson. Parník „Comet“, „Duke of Argyle“, „Margery“ (l'Élise)	35—36
Zdokonalení koles. Pevné a pohyblivé lopatky. Buchananovy parníky s natáčivými lopatkami „Princess Charlotte“ a „Prince of Orange“. Galloway-Morganova kola	36—37
Námořní parníky „Savannah“, „Conde Paturello“, „Curaçao“ a „Rob Roy“	37—39
Vznik paroplavebních společností pro námořní dopravu: General Steam Navigation Company, Cunard Company, Great Western Steamship Company, Peninsular and Oriental Steam Navigation Company, Compagnie Maritime, La Compagnie Générale Transatlantique	39—40
Zavádění parníků na řeky. Říční parníky „Lady of the Lake“, „Charles Philippe“, „Défiance“, „Weser“, „Prinzessin Charlotte“ a „Alžběta“	41
Nominelní strojní výkonnost parníků	41
Pronikání parního pohonu na válečné lodi. „Sphinx“, „la Pomone“, „le Gomer“	41—42
Zavádění parního pohonu pro lodní remorkáž (Marschalle, Tourasse, Courteaut, Vinchon, de Rigny a j.)	42—43
Josef Božek a jeho veřejné pokusy s parním kolesovým člunem v Praze	44—45
Pokusy Bernhardovy a Leonovy na Dunaji	46
Založení paroplavební společnosti na Dunaji. Andrews, Prichard	47
Úprava říční plavby vídeňským kongresem. Labská plavební akta	48
Založení „Pražské společnosti pro plavbu plachetní“ .	49
Počátky paroplavby na Labi v Německu (Galberla, parníky „Courir“ a Fürst Blücher“)	49
Vznik Saskočeské paroplavební společnosti a „Vereinigte Hamburg-Magdeburger Dampfschiffahrt Kompanie“. Parníky „Königin Marie“ a „Prinz Albert“	50—51

Kolesový parník „Bohemia“ na Vltavě a Labi. Zavedení pravidelné osobní dopravy Andrewsem na dolním Labi v Čechách	51—53
Působení lodmistra Vojtěcha Lanny	53
Nezdar Winterova parníku „Mecséry“ na Vltavě. Založení „České akc. společnosti pro paroplavbu po Vltavě“ Frant. Dittrichem a její rozvoj	53—56
Remorkáž člunů na Labi řetězovými parníky. Kladení vlečného řetězu mezi Hamburkem a Mělníkem. Rozšíření řetězových remorkérů	56—59
Zakládání přístavů a překladišť v Čechách	59—60

Vývoj vrtule.

Návrh Du Quetův. Bushnell a jeho ponorka „Želva“. Bernouilli, Paucton, Bourguer. Pokus Lyttletonův a Fitchův. Robert Fulton, jeho ponorka „Nautilus“ a torpedový člun. Vývoj ponorek. Vrtule Shorterova	60—66
John Stevens, jeho „Malá Juliana“ a její osudy	66—69
Další vývoj vrtule (Dallery, Henry, Trevithick, Dawson, Millington, Dallmann)	69—70
Pokusy Wilsonovy, Delisleovy, Perkinsovy, Bourdonovy, Brownovy	71—73
Pojednání Tredgoldovo, Emersonovo a Bourdonovo	73
Josef Ressel, jeho návrhy a vynálezy. Koncept jeho žádosti o privilej na jeho šroub. Zdařilé předvádění vrtulového člunu v Paříži a „Civetty“ v Terstu. Soudní pře s Morganem a Fontanou a jejich výsledek	73—81
„Civetta“, její rozměry a strojní zařízení. Úvahy Resslerovy o umístění vrtule. Ressel obhájuje prioritu svého vynálezu před admirálitou v Anglii a činí nárok na vypanou odměnu	81—84
Spisuje historii svého šroubu. Smutné konce tohoto vynálezu	84—86
Sporný Resslerův náskres z r. 1812	87—91
Resslerův návrh na vlek lodí proti proudu. Zavedení této způsobu vleku lodí ve Francii	91—95
Zcizení Resslerova vynálezu Bauerem, Malarem a Cumerowem	96

Další vývoj vrtule (Steadman, Church, Cummerow, Salichon, Woodcroft, Sauvage, Canque, Wilder a Smith).	
Smithův „Archimedes“ otvírá vrtuli cestu do světa	95—102
První železná vrtulová námořní loď „Great Britain“ a její osudy	102—104
Ericsson, jeho parník „Francis Ogden“ a „Novelty“.	
Válečné vrtulové lodě „Princeton“, „la Pomone“, „l'Amphion“ a „Monitor“	104—105
Další patenty na vrtuli dostávají Lowe, Mangin a jiní	106
Obtíže se zaváděním parníků. Kolesový parník „Great Western“	107—108
Změna stavby lodí zavedením železa. Přednosti železných lodí a nevýhody dřevěných. Stavební předpisy. Vznik klasifikačních společností	109—113
Kolesový parník „Great Eastern“ a jeho osudy	113—116
Nevýhody kolesových lodí. Nehospodárnost atmosférických a nízkotlakových parních strojů	116—117
Vliv Suezského průplavu na soutěž plachetních lodí	117—118
Založení Hambursko-americké Linie v Hamburku, Severoněmeckého Lloydů v Brémách a Rakouského Lloydů v Terstu a jejich vývoj	118—121

Závěr.

Zápolení států o prvenství zavedení paroplavby a hlavní její průkopníci	121
Nedokonalost strojů zdržela zavedení vrtule	122
Tři základní tvary propeleru, jejich čelní vynálezci	122
Rozličná umístění vrtule. Resslerovo řešení	123
Resslerův vliv na vývoj vrtulového pohonu v cizině	124—126
Posudek o prioritě vynálezu vrtule podle nynějších názorů patentních úřadů	126—127
Důsledky z toho plynoucí	127
Přehled ostatní činnosti Resslerovy: Práce vědecké a technologické. Jeho vynálezy	128—132
Neutěšené služební poměry Resslerovy a tragický jeho konec	132—134
<i>Chronologický přehled.</i>	135—140

Paleografický opis originálu konceptu Res- lovy žádosti o privilej na šroub z r. 1826	Příloha I.	141—152
Český překlad tohoto originálu	Příloha II.	153—160
Paleografický opis originálu Resslerova ruko- pisu „Geschichte der Schraube im Vater- lande“ z r. 1857	Příloha III.	161—167
Český překlad tohoto originálu	Příloha IV.	168—171
<i>Resumé</i>		173—191
<i>Literatura</i>		193—194